ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420159217
AA43-0509-18/19
ECLI:LV:ADAT:2018:1106.A420159217.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018. gada 6. novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Karina Krastiņa,
tiesneses Sandra Gintere un Santa Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu par vecuma pensijas ar atvieglotajiem noteikumiem piešķiršanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017. gada 23. oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2015. gada 2. decembrī (atkārtoti) vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – VSAA), lūdzot piešķirt viņam vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem no 2015. gada 24. septembra.

Ar VSAA Rīgas pilsētas Zemgales reģionālās nodaļas 2015. gada 10. decembra lēmumu Nr.15/2586494 "Par vecuma pensijas piešķiršanas atteikšanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums) /pers. A/ atteikts piešķirt valsts vecuma pensiju par darbu kaitīgos un smagos darba apstākļos, jo nav nepieciešamā speciālā apdrošināšanas stāža – ar iesniegtajiem papildu dokumentiem nav pierādīti darba periodi par darbu ar kaitīgiem un smagiem darba apstākļiem. Pieteicējs minēto lēmumu apstrīdējis VSAA direktoram.

Ar VSAA direktora 2017. gada 9. janvāra lēmumu Nr.17/48784 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā konstatēts, ka /pers. A/ darba periods, kad viņš ir strādājis Rīgas Jūras tirdzniecības ostā par vulkanizētāju, neatbilst Ražotņu, nozaru, cehu, profesiju un amatu sarakstā Nr.1 un sarakstā Nr.2 (apstiprināti ar PSRS Ministru padomes 1956. gada 22. augusta lēmumu Nr.1173) minētajiem darbiem, kas dod tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos un smagos darba apstākļos.

[2] /pers. A/ vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņam tiktu piešķirta vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Pieteicējam ir nepieciešamais vecums, 60 gadi un 6 mēneši, un nepieciešamais apdrošināšanas stāžs, 40 gadi 6 mēneši un 23 dienas, lai pretendētu uz valsts vecuma pensiju par darbu kaitīgos un smagos darba apstākļos. Pieteicējs strādāja Satiksmes ministrijas valsts akciju sabiedrības "Rīgas Tirdzniecības osta" (līdz 1991. gadam – ar Darba Sarkanā karoga ordeni apbalvotā Rīgas Jūras tirdzniecības osta) (turpmāk – Rīgas Tirdzniecības osta) Ražošanas mehanizācijas kompleksā par vulkanizētāju (no 1978. gada 23. marta par 3. kategorijas vulkanizētāju-montētāju, no 1978. gada 21. aprīļa par 4. kategorijas vulkanizētāju riepu montētāju; no 1978. gada 5. septembra līdz 1995. gada 31. decembrim par 6. kategorijas vulkanizētāju-montētāju, no 1979. gada 6. decembra par 6. kategorijas vulkanizētāju). Rīgas Tirdzniecības ostas dokumentos (kolektīvo līgumu pielikumos), kas atrodas Latvijas Valsts arhīva fondā, ir kaitīgos darba apstākļos strādājošo darbinieku profesiju un amatu saraksti. Minētajos sarakstos ir iekļauta profesija – 6. kategorijas vulkanizētājs. Tas ir redzams arī personas kartītēs.

Pieteicējs no arhīva saņēma vairākus dokumentus par sevi un savu amatu, bet tehnisko dokumentāciju, kurā būtu aprakstīts pieteicēja darbs, atrast neizdevās. Šādā gadījumā VSAA būtu bijis jāvadās no PSRS normatīvajiem aktiem, kuros ir aprakstīts vulkanizētāja darbs.

[2.2] VSAA pieteicējam adresētajos dokumentos (2016. gada 4. februāra lēmums Nr.11-4/849 un 2016. gada 9. maija lēmums Nr.16/947708) ir nepamatoti minējusi vulkanizētāju, kas bija nodarbināts jaunu gumijas-tehnisko izstrādājumu

ražotnē, jo PSRS Ministru padomes Darba un darba algas valsts komitejas un Vissavienības Arodu biedrību padomes centrālā sekretariāta skaidrojuma (izsludināts 1976. gada 2. aprīlī) Nr.5/8 „Kārtība, kādā piemērojami ar PSRS Ministru Padomes 1956. gada 22. augusta lēmumu Nr.1173 apstiprinātie Ražotņu, cehu, profesiju un amatu saraksti" (turpmāk – Skaidrojums) 18. punktā ir norādīti vulkanizētāji, kas nodarbināti, izgatavojot gumijas tehniskos izstrādājumus. Vārds "jauns? Skaidrojumā nav iekļauts, līdz ar to VSAA nevar paplašināt tiesību normu ar papildu nosacījumu, ka izgatavoti tiek jauni gumijas tehniskie izstrādājumi, jo šādi tiek pārkāptas pieteicēja tiesības un tiesiskās intereses.

[2.3] Pieņemot Lēmumu 2017. gada 9. janvārī, VSAA ir pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, jo apstrīdēšanas iesniegums tika iesniegts tajā pašā dienā. Minētais liecina par to, ka pieteicēja iesniegums netika izskatīts.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2017. gada 23. oktobra spriedumu pieteikums noraidīts.

Tiesa atzina, ka Lēmumā pareizi konstatēts, ka pieteicējam nav nepieciešamā apdrošināšanas stāža par darbu sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos vai kaitīgos un smagos darba apstākļos, kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

[4] Pieteicējs par Administratīvās rajona tiesas 2017. gada 23. oktobra spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, lūdzot pieteikumu apmierināt. Apelācijas sūdzība pamatota ar pieteikumā norādītajiem argumentiem, kā arī ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] No 1979. gada 6. decembra pieteicējs strādājis par 6. kategorijas vulkanizētāju. Kolektīvo līgumu pielikumos ir kaitīgos darba apstākļos strādājošo darbinieku profesiju un amatu saraksti, kuros cita starpā ir arī 6. kategorijas vulkanizētājs. Līdz 1995. gada 31. decembrim viņš ir strādājis par vulkanizētāju normālu darba laiku kaitīgos un smagos darba apstākļos vairāk nekā 15 gadus, un minēto apstiprina lietā esošie pierādījumi.

Arī liecinieki tiesas sēdē sniegtajās liecībās ir apstiprinājuši to, ka pieteicējs nodarbojās ar gumijas tehnisko izstrādājumu ražošanu.

[4.2] Ņemot vērā, ka pieteicējs strādājis par 6. kategorijas vulkanizētāju, viņam bija jāveic uzņēmumā visi darbi, kas saistīti ar vulkanizāciju un gumijas tehnisko izstrādājumu izgatavošanu. Darbs ar gumiju ir minēts vairākos saraksta Nr.2 punktos, kas liecina par darba kaitīgumu un smagumu. Tādējādi likumdevējs ir uzskatījis darbu ar gumiju par kaitīgu un smagu, attiecīgi piešķirot darbiniekiem, kuri saistīti ar gumijas apstrādi, pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Pieteicējs ir strādājis par vulkanizētāju – strādājis ar gumiju un kaitīgām ķīmiskām vielām; viņam bija kaitīgi darba apstākļi karstajā cehā, līdz ar to viņš atbilst Skaidrojuma 18. punktā minētajam, un viņam ir tiesības uz pensiju atbilstoši sarakstam Nr. 2.

[4.3] Tiesa ir nepareizi secinājusi, ka viņš ir nodarbojies ar gumijas izstrādājumu remontu, jo pieteicējs pats izgatavoja gumijas izstrādājumus, kurus pārējie darbinieki izmantoja tehnikas remontā. PSRS laikos bija gatavās produkcijas deficīts, un, ņemot vērā to, ka gumijas tehnisko izstrādājumu nepieciešamība bija ļoti liela (lai ostas celtņi un ostas ražošanas iekārtas darbotos nepārtraukti), nepieciešamie gumijas izstrādājumi bija jāizgatavo pieteicējam.

Osta strādāja nepārtraukti, tādējādi pieteicējam bija papildu slodze, lai kaitīgajos darba apstākļos saražotu visus nepieciešamos gumijas izstrādājumus, ievērojot nepieciešamās kvalitātes prasības.

[5] VSAA paskaidrojumā par pieteicēja apelācijas sūdzību norāda, ka uzskata apelācijas sūdzību par nepamatotu, balstoties uz Lēmuma argumentāciju.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 245. pantu un 304. panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā ar apelācijas sūdzībā ietvertajiem un procesa dalībnieku rakstveidā izteiktajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[8] Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs lūdz VSAA izdot labvēlīgu administratīvo aktu par pensijas ar atvieglotiem noteikumiem piešķiršanu no 2015. gada 24. septembra sakarā ar to, ka pieteicējs ir strādājis darbā ar kaitīgiem un smagiem darba apstākļiem, proti – par vulkanizētāju Rīgas Tirdzniecības ostā.

Likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 8.1 punkts noteic, ka šā likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktais vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais vecums – no 62 līdz 65 gadiem – pieaug pakāpeniski, un no 2014. gada 1. janvāra tas ir 62 gadi un 3 mēneši, no 2015. gada 1. janvāra – 62 gadi un 6 mēneši. Minētā likuma pārejas noteikumu 11. punkts paredz, ka nosakot tiesības uz pensiju sakarā ar apdrošināšanas stāžu par darbu sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos vai kaitīgos un smagos darba apstākļos Latvijas teritorijā, piemērojami saraksti, kas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai noteica ražotņu, darbu un profesiju atbilstību darbam, kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem. Likuma pārejas noteikumu 9. punkts paredz, ka, izdarot grozījumus apdrošināšanas iemaksu tarifos, pārtraucama turpmāka apdrošināšanas stāža noteikšana, kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem par darbu sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos vai kaitīgos un smagos darba apstākļos, saglabājot tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem par agrāk nostrādāto laiku, ievērojot vecumu, kāds norādīts šo pārejas noteikumu 8. punktā.

Likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 60. punkts paredz tiesības pieprasīt vecuma pensiju divus gadus pirms šā likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas personām, kuras strādājušas darbos, kas noteikti šo pārejas noteikumu 11. punktā minētajos sarakstos, un kuru kopējais apdrošināšanas stāžs nav mazāks: 1) vīriešiem – par 20 gadiem, no kuriem līdz 1995. gada 31. decembrim vismaz ceturtā daļa nostrādāta sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos; 2) vīriešiem – par 25 gadiem, no kuriem līdz 1995. gada 31. decembrim vismaz ceturtā daļa nostrādāta kaitīgos un smagos darba apstākļos. Savukārt 61. punkts noteic, ka šo pārejas noteikumu 8. punktā noteiktā vecuma paaugstināšana personām, kuras strādājušas sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos vai kaitīgos un smagos darba apstākļos, ilgst līdz laikam, kad tiek sasniegts šo pārejas noteikumu 60. punktā noteiktais vecums.

Tādējādi atbilstoši tiesību normām 2015. gadā vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem pēc saraksta Nr.1 un Nr.2 piešķir vīriešiem, kuri ir sasnieguši 60 gadu un 6 mēnešu vecumu, ja viņi līdz 1995. gada 31. decembrim nostrādājuši darbos, kuri paredzēti sarakstā Nr.1 – ne mazāk kā 5 gadus ar kopējo apdrošināšanas stāžu ne mazāku par 20 gadiem, vai arī darbos, kuri paredzēti sarakstā Nr.2 – ne mazāk kā 6 gadus un 3 mēnešus ar kopējo apdrošināšanas stāžu ne mazāku par 25 gadiem.

Lietā nav strīda par faktiskajiem apstākļiem, ka 2015. gada 24. septembrī pieteicējs bija sasniedzis 60 gadu un 6 mēnešu vecumu un viņa kopējais apdrošināšanas stāžs bija lielāks par 25 gadiem.

Strīds lietā ir par to, vai pieteicēja darbs vulkanizētajā amatā Rīgas Tirdzniecības ostā ir atzīstams par speciālo apdrošināšanas stāžu atbilstoši saraksta Nr.1 vai saraksta Nr.2 ietvertajām darbiem.

[9] Apgabaltiesa no ierakstiem pieteicēja darba grāmatiņā konstatē, ka pieteicējs no 1976. gada strādājis Rīgas Tirdzniecības ostas, kur viņam 1978. gada 1. septembrī piešķirta 6. kategorijas vulkanizētāja-montētāja kvalifikācija un 1979. gada 1. decembrī viņš pieņemts darbā par ostas iekšējās mehanizācijas 1. rajona 6. kategorijas vulkanizētāju. Šajā darbā pieteicējs strādāja līdz 1998. gada 1. janvārim, kad tika pārcelts darbā RMKOJM Maiņas dienestā par vulkanizētāju (lietas 1. sējuma 210. lapa). Minēto informāciju apstiprina arī ieraksti pieteicēja personas kartītes un Latvijas Nacionālā arhīva 2015. gada 21. oktobra izziņa Nr.PDVA-3.7/10744 "Par darba stāžu" (lietas 1. sējuma 45. un 55.-61. lapa), kā arī Rīgas Brīvostas pārvaldes 2015. gada 29. maija, 7. augusta un 1. decembra izziņas par pieteicēja darba stāžu (lietas 1. sējuma 47.-48., 50.-51. un 63.-64.lapa).

Citi iesniegtie dokumenti (Latvijas Nacionālais arhīva 2016.gada 7. janvāra arhīva izziņa Nr.N-6221/S-1 „Par darbu veselībai kaitīgos apstākļos", Rīgas Tirdzniecības ostas kolektīvais līgums, 1989. gada 4. janvāra Rīgas Jūras tirdzniecības ostas pavēle Nr.8 par piemaksām ostas darbiniekiem par darbu smagos un kaitīgos apstākļos, cita starpā vulkanizētajam) apliecina, ka pieteicējs laikā no 1980. gada 1. decembra līdz 1995. gada 31. decembrim ir strādājis par vulkanizētāju (6. kategorijas vulkanizētājs), kā arī apliecina to, ka Rīgas Tirdzniecības ostas darbinieku profesiju un amatu sarakstos, kuriem noteiktas piemaksas par darbu smagos un veselībai kaitīgos apstākļos un tiesības saņemt papildu atvaļinājumu, pienu, kā arī bija noteikta obligātā medicīniskā apskate, – bija iekļauta profesija – vulkanizētājs (6. kategorijas vulkanizētājs) (lietas 1. sējuma 32.-88., 209.-211. lapa).

Administratīvajā rajona tiesā liecinieki /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ (pieteicēja bijušie kolēģi Rīgas Tirdzniecības ostā) liecināja, ka pieteicējs Rīgas Tirdzniecības ostā strādājis mehanizācijas cehā par vulkanizētāju un remontējis visu, kas saistīts ar gumiju; izgatavoja no jēlgumijas masas detaļas – blīvslēgus, gumijas gredzenus, gumijas blīves riteņiem un citiem mehānismiem, izgatavoja gumijas spaiņus un ventiļus riepu kamerām, kā arī citas gumijas detaļas, kurām bija iespējams uz vietas ostā uztaisīt matricu. Līmējis riteņus ar jēlgumiju un presi. Pieteicējs no jēlgumijas taisīja visas detaļas, kas bija ostā nepieciešamas, un kuras nebija iespējams dabūt. Strādājis atsevišķā nelielā telpā, ne vairāk kā 10 m2 lielā, telpā bijis daudz izgarojumu un tvaiku, liels karstums un slikta smaka. Pieteicējs bija vienīgais vulkanizētājs. Pieteicējs ņēmis jēlgumiju, licis presformā un karstajā plītī (200° C) karsējis, pēc tam ar presi piespiedis, tā radot vajadzīgās detaļas formu, blīvslēgus, gumijas gredzenus, gumijas blīves, riepu kamerām ventiļus, novērsa gumijas kameru defektus (lietas 1. sējuma 230.-237. lapa).

Apgabaltiesa no minētajiem pierādījumiem konstatē, ka pieteicējs no 1979. gada 1. decembra līdz 1995. gada 31. decembrim strādājis Rīgas Tirdzniecības ostā pilnu darba dienu par vulkanizētāju. Pieteicēja darbs bija saistīts ar gumijas izstrādājumu izgatavošanu un arī remontu, kā to norādīja liecinieki un pats pieteicējs.

Vērtējams, vai minētājs darbs par vulkanizētāju Rīgas Tirdzniecības ostā atbilst speciālajam apdrošināšanas stāžam, kas dod tiesības uz pensijas pēc atvieglotiem noteikumiem piešķiršanu pēc saraksta Nr.1 vai Nr.2.

[10] Apgabaltiesa konstatē, ka Lēmumā pamatoti konstatēts, ka pieteicēja darbu par vulkanizētāju Rīgas Tirdzniecības ostā nevar ieskaitīt speciālajā apdrošināšanas stāžā, kas dod tiesības uz pensijas pēc atvieglotiem noteikumiem piešķiršanu saskaņā ar sarakstu Nr.1.

Saskaņā ar saraksta Nr.1 VIII nodaļas „Ķīmiskā ražošana" 1. apakšnodaļas 4. punktu tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem ir strādniekiem un inženiertehniskiem darbiniekiem, kas ir nodarbināti pilnu darba dienu cehos, ražotnēs (ar cehu tiesībām) un atsevišķās iekārtās zemāk uzskaitītajās rūpnīcās: gumijas un riepu cehos: sagatavošanas, izejvielu sagatavošanas, tehnisko izstrādājumu un gumijas apavu vulkanizācijas, gumijas līmju izgatavošanas.

Lietā nav pierādījumu tam, ka pieteicējs bija nodarbināts gumijas vai riepu cehā augstāk uzskaitītajās rūpnīcās, un pieteicējs minēto arī neapgalvo.

Tā kā pieteicējs nebija nodarbināts konkrētajā cehā un konkrētajā rūpnīcā atbilstoši saraksta Nr.1 VIII nodaļas 1. apakšnodaļas 4. punktam, Lēmumā pamatoti konstatēts, ka pieteicējam nav tiesību uz pensijas ar atvieglotiem noteikumiem piešķiršanu pēc saraksta Nr.1.

[11] Pieteicējs norāda, ka viņa darbs par vulkanizētāju (ar gumijas izstrādājumiem) atbilst sarakstā Nr.2 minētajiem darbiem.

Atbilstoši saraksta Nr.2 XI nodaļas „Ķīmiskā ražošana" 1. apakšnodaļas 4. punktam tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem ir strādniekiem, kuri bija nodarbināti cehos, ražotnēs (ar cehu tiesībām) un atsevišķās iekārtās zemāk uzskaitītajās ražotnēs - gumijas un riepu ražotnēs cehos, iecirkņos: kalandrēšanas, salikšanas, cauruļu, transportiera lentu un dzensiksnu, autoriepu kameru un riepu, formu un neformu tehnikas (izņemot gumijas formu un neformu detaļu apstrādi), gumijas apavu (izņemot šķirošanas un iesaiņošanas iecirkņus), noslēgšanas - ieelļošanas, mērcēto izstrādājumu, ebonīta un izstrādājumu no tā, gaisa kuģošanas un inženieru aprīkojuma, poraino izstrādājumu, ķīmiskās aizsardzības līdzekļu, gumijoto audumu, slēgto tilpumu un ķīmiskās aparatūras, veltņu un citu izstrādājumu gumijošanas; reģenerēta (izņemot vecās gumijas un sagatavošanas cehu iecirkņus); gutaperčas.

Apgabaltiesa konstatē, ka VSAA Lēmumā pamatoti konstatēja, ka pieteicēja speciālajā darba stāžā nevar ieskaitīt vulkanizētāja darbu saskaņā ar saraksta Nr.2 XI nodaļas „Ķīmiskā ražošana" 1. apakšnodaļas 4. punktu, jo tajā ir minēti strādnieki un inženiertehniskie darbinieki, kas ir tieši nodarbināti cehos, ražotnēs (ar cehu tiesībām) un atsevišķās iekārtās tieši uzskaitītajās ražotnēs, savukārt lietā nav pierādījumu par to, ka pieteicējs būtu strādājis gumijas un riepu cehos vai iecirkņos, kuri atbilstoši to nosaukumiem ir uzskaitīti minētajā saraksta Nr.2 punktā.

Tāpat Lēmumā pamatoti konstatēts, ka pieteicējam par darbu kā vulkanizētājam nevar piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotajiem noteikumiem, pamatojoties uz saraksta Nr.2 XVI nodaļu "Elektrotehniskā ražošana", jo darbs vai profesija "vulkanizētājs" nav iekļauts šajā nodaļā.

[12] Pieteicējs norāda, ka viņa darbs par vulkanizētāju atbilst saraksta Nr.2 XV nodaļas „Metālapstrāde" 9. apakšnodaļā minētajiem darbiem, atsaucoties arī uz Skaidrojumu.

Skaidrojuma 18. punktā noteikts, ka presētājiem, vulkanizētājiem, gumijas maisījumu sajaucējiem un autoklāvu operatoriem, kuri nodarbināti gumijas izstrādājumu izgatavošanā, pensijas ar atvieglotiem nosacījumiem un atvieglotos apmēros piešķiramas atbilstoši sarakstam Nr.2 (XV sadaļas „Metālapstrāde" 9. apakšnodaļa un XVI sadaļas „Elektrotehniskā ražošana"), neatkarīgi no tā, kādu rūpniecības nozaru uzņēmumos viņi nodarbināti.

Augstākās tiesas judikatūrā atzīts, ka saraksta Nr.1. un Nr.2 pareizai izpratnei un piemērošanai ir jāievēro Skaidrojums, kas padomju tiesību sistēmā bija normatīvais akts, tas bija saistošs un vērā ņemams, nosakot, vai personai ir tiesības uz valsts pensiju ar atvieglotiem noteikumiem pēc minētajiem sarakstiem. Skaidrojums pēc būtības bija sarakstu neatņemama sastāvdaļa, un tajā ietvertie norādījumi kopš tā pieņemšanas tika izmantoti un arī šobrīd ir izmantojami Latvijas Republikā, lai pareizi piemērotu sarakstā Nr.1 un Nr.2 paredzētās tiesības (sk. Augstākās tiesas 2009. gada 20. februāra sprieduma lietā Nr.SKA-29/2009 14. punktu, 2011. gada 17. februāra sprieduma lietā Nr.SKA-52/2011 8. punktu, 2011. gada 2. septembra sprieduma lietā Nr.SKA-306/2011 8. punktu).

Apgabaltiesa konstatē, ka saraksta Nr.2 XV nodaļas „Metālapstrāde" 9. apakšnodaļā „Mīksto tvertņu ražošana" "a" apakšpunktā minēti strādnieki – vulkanizētāji un citi (piemēram, līmētāji, kontrolieri tvertņu pieņemšanā, tvertņu izgatavošanas un pārbaudes strādnieki, bāku montētāji). Savukārt "b" apakšpunktā ir minēti inženiertehniskie darbinieki, – meistari, vecākie meistari mīksto tvertņu izgatavošanas iecirkņos.

Ievērojot Augstākās tiesas judikatūru, VSAA pamatoti personas tiesību uz pensijas ar atvieglotajiem noteikumiem noteikšanā izmantoja Skaidrojumu.

VSAA Lēmumā (lietas 1. sējuma 14. lapa) norāda, ka saskaņā ar saraksta Nr.2 XV nodaļas „Metālapstrāde" 9. apakšnodaļā „Mīksto tvertņu ražošana" tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem ir vulkanizētājiem, kuri bija nodarbināti mīksto tvertņu ražotnē (izgatavošanā). Lēmumā VSAA atsaucas uz Skaidrojumu, norādot, ka Skaidrojuma 18. punktā noteikts, ka presētājiem, vulkanizētājiem, gumijas maisījumu sajaucējiem un autoklāvu operatoriem, kuri nodarbināti gumijas izstrādājumu izgatavošanā, pensijas ar atvieglotiem nosacījumiem un atvieglotos apmēros piešķiramas atbilstoši sarakstam Nr.2 (XV sadaļas „Metālapstrāde" 9. apakšnodaļa un XVI sadaļas „Elektrotehniskā ražošana"), neatkarīgi no tā, kādu rūpniecības nozaru uzņēmumos viņi nodarbināti.

No minētā Skaidrojuma teksta VSAA izdara secinājumu, ka vulkanizētajiem tiesības uz vecuma pensiju pēc saraksta Nr.2 XV sadaļas „Metālapstrāde" 9. apakšnodaļas „Mīksto tvertņu ražošana" ir gadījumā, ja viņi bija nodarbināti gumijas izstrādājumu izgatavošanā, t.i., jauno gumijas izstrādājumu ražotnē. Tā kā pieteicējs, strādājot par vulkanizētāju, nebija pilnu darba dienu nodarbināts tikai jauno gumijas izstrādājumu izgatavošanā, bet arī to remontā, pieteicēja darbs par vulkanizētāju neatbilst sarakstā Nr.2 minētajam un nav atzīstams par speciālo darba stāžu.

Apgabaltiesa norāda, ka Augstākās tiesas judikatūra šādu kategoriju pensiju lietās atzīts, ka saraksti, kas ir piemērojams Latvijas Republikā, nav oficiāli tulkoti latviešu valodā. Līdz ar to ir izmantojams šo sarakstu oficiālais teksts krievu valodā (sal. Augstākās tiesas 2011.gada 17.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-128/2011 6.punkts, 2011. gada 2. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-306/2011).

Ievērojot minētās Augstākās tiesas atziņas, apgabaltiesa pēc analoģijas atzīst, ka arī Skaidrojumu, kas šobrīd ir izmantojami, piemērojot sarakstus, un kuru oficiālais teksts bijis krievu valodā, satura pareizajai atklāšanai ir izmantojams Skaidrojumu oficiālais teksts krievu valodā.

Arī no publiski pieejamas informācijas VSAA mājaslapā izriet, ka VSAA savā darbā izmanto Skaidrojumu, kas ievietots VSAA mājaslapā, ar tekstu krievu valodā.

Apgabaltiesa, iepazīstoties ar publiski pieejamo Skaidrojuma tekstu pieteicējas mājaslapā, konstatē, ka Skaidrojuma krievu valodas teksts noteic, ka atbilstoši saraksta Nr.2 XV sadaļas "Metālapstrāde" 9. punkta "Mīksto tvertņu ražotne" "a"

apakšpunktam “darbinieki”, pensija piešķirama darbiniekiem – gumijas izstrādājumu remontētājiem, kas nodarbināti vulkanizācijā – kā vulkanizētājiem (tiesas tulkojums no krievu valodas; teksts krievu valodā: “?? ?????? N 2 ???????????, ?????, ????????? ? ?????????? ? ???????? ????????? ?????, ?????? ? ??????? ???? ????? ?? ?????????????? ?????? ?? ???????? ???????? ? ? ???????? ????????, ?????? ??????? ?????????:

XV. ???????????????

9. ???????????? ?????? ?????

?) ???????

??????????????? ????????? ???????, ??????? ?? ????????????, - ??? ??????????????????”.)

(sk. https://www.vsaa.lv/noderigi/lr-tiesibu-akti/pensionariem-senioriem/, VSAA mājaslapā ievietotā dokumenta nosaukums (krievu valodā): ????????????? ?????? ????????? ???? ?? 22.08.1956 N.1173 ?? ?????????? ??????? ???????????, ?????, ?????????, ? ??????????, ?????? ? ??????? ???? ????? ?? ?????????????? ?????? ?? ???????? ???????? ? ? ???????? ????????; sk., minētā VSAA mājaslapā ievietotā dokumenta 113., 159. un 206. lapu).

Apgabaltiesa, ievērojot saraksta Nr.2 un Skaidrojuma, kas saskaņā ar Augstākās tiesas judikatūru ir normatīvais akts, kas piemērojams, nosakot personas tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, saturu, konstatē, ka atbilstoši saraksta Nr.2 XV nodaļas „Metālapstrāde” 9. apakšnodaļas „Mīksto tvertņu ražošana” “a” apakšpunktam pensija piešķirama strādniekiem – vulkanizētājiem (neatkarīgi no tā, kādu rūpniecības nozaru uzņēmumos viņi nodarbināti, kā to paredz Skaidrojuma 18. punkts), kā arī gumijas izstrādājumu remontētājiem, kas strādā vulkanizācijā.

Apgabaltiesa no pierādījumiem lietā konstatē, ka pieteicējs kopš 1979. gada 1. decembra bija pieņemts darbā par vulkanizētāju (6. kategorijas) un šo darbu arī veica, izgatavojot jaunus gumijas izstrādājumus un veicot gumijas izstrādājumu remontu, ko apstiprina iesniegtie dokumentiem, kā arī pieteicēja paskaidrojuma kopsakarā ar liecinieku liecībām. Līdz ar to konstatējams, ka pieteicējs periodā no 1979. gada 1. decembra līdz 1995. gada 31. decembrim bija pilnu darba dienu nodarbināts darbos, kas minēti sarakstā Nr.2 XV nodaļas 9. apakšnodaļas “a” apakšpunktā – veicot vulkanizatora darbu, izgatavojot jaunus gumijas izstrādājumus kā arī remontējot gumijas izstrādājumus. Minētais darbs kā darbs smagos un kaitīgos apstākļos piešķir tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Ievērojot to, ka pieteicējs par vulkanizētāju pilnu darba dienu strādājis no 1979. gada 1. decembra līdz 1995. gada 31. decembrim, minētais darba periods atzīstams par atbilstošu speciālo darba stāžu (pārsniedz 6 gadus un 3 mēnešus atbilstoši likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 60. punktā noteiktajam) pieteicēja tiesību atzīšanai uz pensijas ar atvieglotiem noteikumiem atbilstoši sarakstam Nr. 2 piešķiršanai.

[13] Ievērojot minēto, apgabaltiesa secina, ka pieteicējs atbilst tiesību normu nosacījumiem (sasniegts noteikts vecums, ir nepieciešams kopējs darba stāžs, ir nepieciešams speciāls apdrošināšanas stāžs) pensijas ar atvieglotiem noteikumiem piešķiršanai no 2015. gada 24. septembra. Līdz ar to VSAA uzliekams pienākums izdot pieteicēja prasīto labvēlīgo administratīvo aktu par vecuma pensijas ar atvieglotajiem noteikumiem piešķiršanu no 2015. gada 24. septembra kā personai, kura ir strādājusi kaitīgos un smagos darba apstākļos atbilstoši sarakstam Nr.2.

[14] Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa (tiesnesis) piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicējs ir samaksājis valsts nodevu 28,46 euro apmērā par pieteikumu un 60 euro par apelācijas sūdzību (lietas 1. sējuma 10. un 252. lapa).

Ievērojot minēto, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, no VSAA par labu pieteicējam piespriežama viņa samaksātā valsts nodeva 88,46 euro apmērā.

[15] Pirmās instances tiesa nepareizi novērtēja lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā rezultātā taisīja lietā nepamatotu spriedumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307., 309. pantu un 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai mēneša laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā izdot administratīvo aktu, piešķirot /pers. A/ vecuma pensiju ar atvieglotajiem noteikumiem no 2015. gada 24. septembra kā personai, kura ir strādājusi kaitīgos un smagos darba apstākļos.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ (p.k./personas kods/) samaksāto valsts nodevu 88,46 euro apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente K. Krastiņa

Tiesneses S. Gintere

S. Liniņa